

Gdzie tkwi siła państwa? Opowieść szósta – Państwo-idea w świecie VUCA

Jakie są prawdziwe źródła siły państwa? Czy tkwi ona w jego strukturach, czy raczej w oddolnej aktywności obywateli, którzy nadają mu sens i kierunek działania? A co z rolą smartfonów – czy ich używanie to jedynie czynność technologiczna, czy może już cywilizacyjna? Zachęcamy do zapoznania się z szóstą opowieścią pt. *Państwo-idea w świecie VUCA* z książki *Wartość kontra chciwość* autorstwa prof. Jerzego Hausnera.

Czy państwo to tylko instytucje?

W świecie VUCA – zmiennym, niepewnym, złożonym i niejednoznacznym – pytania o rolę państwa i wspólnoty stają się szczególnie aktualne i wymagają głębszej refleksji. Państwo może być rozumiane nie tylko jako system instytucji i prawa, lecz także jako idea – zbiór wartości, które określają, po co istnieje i komu ma służyć. W tym ujęciu szczególnego znaczenia nabiera kwestia tego, czy państwo pozostaje blisko obywateli, czy zaczyna funkcjonować ponad nimi.

Oddolnie czy odgórnie?

Dlatego tak istotne są oddolne inicjatywy obywatelskie, które stanowią fundament dobrze funkcjonującej wspólnoty. To w nich ujawnia się realna siła społeczeństwa – w stowarzyszeniach, samorządach, ruchach społecznych czy lokalnych działaniach podejmowanych z myślą o wspólnym dobru. Obywatele uczą się tam współpracy, odpowiedzialności i realnego wpływu na otaczającą ich rzeczywistość. Państwo, które wspiera takie formy aktywności i nie ogranicza ich nadmierną kontrolą, nie musi opierać się wyłącznie na formalnych mechanizmach władzy, lecz buduje swoją trwałość na zaufaniu, zaangażowaniu oraz poczuciu współodpowiedzialności obywateli.

Wspólnota czy nadzór?

Równie ważne jest postrzeganie przestrzeni publicznej jako dobra wspólnego, o które należy dbać i za które wszyscy ponoszą odpowiedzialność. Gdy obywatele czują się jej współgospodarzami, przestrzeganie zasad nie jest wynikiem obaw przed karą czy sankcjami, lecz z wewnętrznego przekonania o ich słuszności. Jak przyznaje prof. Hausner, w takiej sytuacji nie potrzeba „policjanta na każdym rogu”, ponieważ ład społeczny opiera się na normach uznanych i akceptowanych przez wspólnotę.

Informacja czy manipulacja?

Nowe wyzwania pojawiają się jednak w świecie cyfrowym, który w coraz większym stopniu kształtuje relacje społeczne i sposób postrzegania rzeczywistości. Smartfony i media społecznościowe przestały być jedynie narzędziami – stały się naturalnym środowiskiem życia, szczególnie dla młodych ludzi. Algorytmy, których celem jest przyciąganie uwagi użytkowników, sprzyjają polaryzacji i zamykają ich w bańkach informacyjnych, utrudniając dialog i wymianę poglądów. Dlatego kluczowe staje się rozwijanie krytycznego myślenia oraz umiejętności świadomego korzystania z informacji. Jak zauważa prof. Hausner szczególną rolę odgrywa tu szkoła, która powinna uczyć nie tylko obsługi technologii, ale przede wszystkim odpowiedzialnego i refleksyjnego podejścia do niej.

Zachęcamy do zapoznania się z publikacją *Wartość kontra chciwość* – [przejdź](#)

„Zadanie publiczne „Wzmocnienie marki i potencjału OEES HUB - rozwój i silna marka think tanku ekonomii wartości” sfinansowane jest ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030.

Treści odzwierciedlają jedynie opinię ich autora. NIW-CRSO nie jest odpowiedzialny za sposób wykorzystania zawartych w nich informacji.

